

WILL

WILL SMITH
ja **MARK MANSON**

WILL

Suomentanut Pasi Rakas Jääskeläinen

BAZAR

Bazar Kustannus

Alkuteos: *Will*

Copyright © 2021 by Treyball Content LLC

Suomennos Pasi Rakas Jääskeläinen

Otteiden suomennot:

Kahlil Gibran: *Profeetta* (suomennos: Jussi Korhonen).

Viktor Frankl: *Ihmisyden rajalla*
(suomennos: Osmo Jokinen ja Eila Sandborg).

Clarissa Pinkola Estés: *Naiset jotka kulkevat susien kanssa*
(suomennos: Nina Valtavirta).

Sogyal Rinpoche: *Tiibetiläinen kirja elämästä ja kuolemasta*
(suomennos: Tuula Saarikoski)

Bazar Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

ISBN 978-952-376-876-5

Taitto Jukka Iivarinen / Taittopalvelu Vitale
Painettu EU:ssa

SISÄLTÖ

Muuri.....	7
1. Pelko.....	13
2. Kuvitelma.....	33
3. Esiintyminen.....	54
4. Voima.....	77
5. Toivo.....	105
6. Tietämättömyys.....	141
7. Seikkailu.....	159
8. Tuska.....	175
9. Tuho.....	198
10. Alkemia.....	221
11. Mukautuminen.....	242
12. Intohimo.....	265
13. Omistautuminen.....	293
14. Pamaus.....	311
15. Pätsi.....	340
16. Tarkoitus.....	361
17. Täydellisyys.....	390
18. Kapina.....	415
19. Vetäytyminen.....	440
20. Antautuminen.....	461
21. Rakkaus.....	483
Hyppy.....	495
Kiitokset.....	505
Kuvatiedot.....	507

MUURI

Kun olin yhdentoista ikäinen, isäni päätti, että hän tarvitsi liikkeensä eteen uuden muurin. Siitä tulisi suuri: suunnilleen kolme ja puoli metriä korkea ja kuusi metriä pitkä. Vanha muuri oli murenemassa, ja häntä ”pänni katella sitä”. Mutta sen sijaan, että olisi palkannut urakoitsijan tai rakennusyhtiön, hän tuumi, että siinä olisi hyvä homma minulle ja nuoremmalle veljelleni, Harrylle.

Isukki pani vanhan muurin matalaksi. Muistan tuijottaneeni tyystin epäuskoisena tuota ammottavaa kuilua. Olin aivan varma, että siinä paikassa ei tulisi ikinä olemaan uutta muuria.

Joka ainoa päivä melkein vuoden ajan minä ja veljeni menimme koulun jälkeen isän liikkeelle muuria rakentamaan. Me teimme kaiken aivan itse. Me kaivoimme perustukset, sekoitimme laastin ja kannoimme ämpärit perille. Saatan yhä muistaa sen kaavan: kaksi osaa sementtiä, yksi osa hiekkaa, yksi osa kalkkikiveä. Harry oli vastuussa vesiletkusta. Me teimme kasan jalkakäytävälle, sekoitimme sen lapiolla ja täytimme sitten sillä kymmenen litran ämpärit ja aloimme muurata kumpikin omia tiiliskiviämme. Me teimme työn ilman mitään betonirauoituksia tai puisia kehikoita, ja meillä oli apuna vain yksi sellainen vatupassi, jossa on kupla keskellä.

Jos satutte tietämään rakennushommista *yhtään mitään*, tiedätte myös sen, että tällainen tapa työskennellä on pätkähullu. Ja jos totta puhutaan, se oli täyttä orjatyötä. Nykyään paikalle kutsuttaisiin lastensuojelu. Se oli niin pitkäpiimäinen ja tarpeettoman kauan vievä homma, että siinä, mihin kahdelta kersalta meni likimain kokonainen vuosi, olisi kestänyt joukolta aikuisia miehiä vain muutama päivä, jos sitäkään.

Veljeni ja minä teimme töitä viikonloppuisin, pyhäpäivinä ja loma-aikoina. Me pakersimme läpi koko sen vuoden kesän. Millään ei ollut väliä. Isäni ei ikinä pitänyt vapaata, ja niin emme mekään. Muistan monta monituista kertaa katsoneeni tuota ammottavaa kuilua ja tunteneeni oloni täysin lannistuneeksi. En kyennyt tajuamaan, miten se homma voisi ikinä tulla päätökseen. Mittasuhteet alkoivat kasvaa mielessäni käsittämättömän suuriksi. Minusta tuntui kuin olisimme olleet rakentamassa Länsi-Philadelphian versiota Kiinan muurista – miljardeittain punaisia tiiliskiviä, jotka kasautuvat kauas silmäkantamattomiin. Olin vakuuttunut, että vanhenisin ja lopulta kuolisin yhä sementtiä sekoittaen ja ämpäreitä kantaen. Olin siitä aivan varma.

Mutta Isukki ei antanut meidän lopettaa. Meidän oli oltava siellä joka päivä, sekoittamassa sementtiä, kantamassa ämpäreitä, latomassa tiiliskiviä. Eikä sillä ollut väliä, jos sattui olemaan sadesää tai helvetillisen kuuma, tai jos olin vihainen, surullinen tai kipeä tai jos minulla oli seuraavana päivä koulussa jokin koe – mitään verukkeita ei yksinkertaisesti ollut. Veljeni ja minä yritimme valittaa ja vastustella, mutta Isukki ei ottanut moista kuuleviin korviinsa; me olimme nalkissa. Tuo muuri oli jotakin ikuista; se edusti pysyvyyttä. Vuodenajat vaihtuivat, ystävät tulivat ja menivät, opettajat jäivät eläkkeelle – mutta muuri, se oli alati olemassa.

Yhtenä päivänä Harry ja minä olimme erityisen viheliäisellä tuulella. Me laahasimme jalkojamme ja purnasimme ja toistelimme sellaisia sanoja kuin ”mahdotonta” ja ”naurettavaa”.

”Miksi meidän ylipäänsä pitää rakentaa joku muuri? Koko homma on mahdoton. Siitä ei tule ikinä valmista.”

Isukki kuuli puheemme, nakkasi työväljineensä sivuun ja marssi sinne, missä me paraikaa napisimme. Hän tempaisi tiiliskiven kädestäni ja esitteli sitä siinä silmiemme edessä.

”Lakatkaa ajattelemasta sitä pahuksen muuria!” hän sanoi. ”Mitään muuria ei *ole*. On olemassa vain *tiiliskiviä*. Teidän tehtävänne on latoa *tämä tiiliskivi* täydellisesti. Ja sitten siirtyä seuraavaan tiiliskiveen. Ja sitten latoa *tuo tiiliskivi* täydellisesti. Ja sitten seuraava. Älkää huolehtiko siitä muurista olenkaan. Teidän ei tarvitse huolehtia mistään muusta kuin *yhdestä tiiliskivestä*.”

Hän asteli takaisin liikkeensä uumeniin. Harry ja minä vilkaisimme toisiamme, pudistimme päätämme – *Tyyppi on ihan sekaisin* – ja menimme takaisin sekoittamaan sementtiä.

Kaikkein järisyttävimmät kohdalleni osuneet elämän oppitunnit ovat olleet sellaisia, jotka olen joutunut ottamaan vastaan tahtomattani. Minä välttelin ja väistelin niitä, mutta totuuden painoa oli lopulta mahdoton vastustaa. Isäni tiilimuuri oli yksi näistä oppitunneista.

Päivät matelivat, ja vaikka en halunnutkaan myöntää sitä, aloin hahmottaa, mistä hän oikein puhui. Silloin, kun keskityin ajattelemaan *muuria*, koko homma tuntui mahdottomalta. Siltä, ettei sillä ollut loppua. Mutta silloin, kun keskityin ajattelemaan *yhtä tiiliskiveä*, kaikki alkoi sujua – *tiesin*, että kykenen kyllä muuraamaan pirun hyvin yhden tiiliskiven...

Sitä mukaa, kun viikot kuluivat, tiiliskivet kohosivat ja ammottava aukko alkoi pikkuhiljaa pienentyä. Aloin käsittää, että ero mahdottomalta tuntuvan homman ja oikeasti mahdollisen homman välillä on vain kiinni näkökulmasta. Siitä, kiinnittääkö huomionsa muuriin vai tiiliskiveen. Oli kyse sitten yliopiston pääsykokeiden läpäisemisestä tai siitä, että lyö itsensä läpi yhtenä ensimmäisistä maailmanlaajuisista hip hop -tähdistä tai luo yhden kaikkien aikojen menestyksekkäimmistä näyttelijänurista Hollywoodin historiassa, niin joka ainoassa tapauksessa ne jutut, jotka tuntuivat kokonaisina tavoitteina mahdottoman suurilta, saattoi rikkoa yksittäisiin

ja tehtävissä oleviin osiin – kuin ylittämättömän korkeat muurit, jotka koostuvat ladottavien tiilien ryppäistä.

Olen koko urani ajan ollut tyystin peräänantamaton. Olen omaksunut työmoraalin, joka perustuu äärimmäiseen tinkimättömyyteen. Ja menestykseni salaisuus kuulostaa yhtä tylsältä kuin se on yllätyksetönkin: pitää vain saapua paikalle ja latoa jälleen yksi tiiliskivi paikoilleen. Ottaako päähän? Lado jälleen yksi tiiliskivi. Menikö ensi-iltaviikonloppu pieleen? Lado jälleen yksi tiiliskivi. Sakkaako levymyynti? Nouse ylös ja lado jälleen yksi tiiliskivi. Avioliitto. Avio-ongelmiako? Lado jälleen yksi tiiliskivi.

Viimeksi kuluneiden kolmenkymmenen vuoden aikana olen aivan kuten kaikki muutkin joutunut pärjäämään niin epäonnistumisen, menestyksen, nöyryytysten, avioeron kuin kuolemankin kanssa. Henkeäni on uhattu, rahani on nysyitty, yksityisyyttäni on loukattu, perheeni on hajonnut – ja yhä, joka ainoa päivä, nousen ylös, sekoitan sementin ja ladon jälleen yhden tiiliskiven. Mitä tahansa joutuukaan käymään läpi, niin *aina* on olemassa yksi uusi tiiliskivi, joka jököttää nenän edessä ja odottaa tullakseen ladotuksi. Ainoa kysymys kuuluu-kin, aikooko itse nousta ja latoa sen.

Olen kuullut ihmisten sanovan, että lapsen persoonallisuuteen vaikuttaa nimi, jonka he ovat saaneet. No, *minä* sain nimeni isältäni, ja hän antoi minulle *oman* nimensä ja samalla tärkeimmät saamani elämän eväät: kykyäni sietää vastoin-käymisiä.

Hän antoi minulle tahdon¹.

Oli kylmä ja pilvinen päivä, ja oli kulunut melkein vuosi siitä, kun veljeni ja minä olimme aloittaneet tämän urakan. Tuossa vaiheessa muurista oli muodostunut elämäni sen laatuinen pysyvä rakennelma, että kaikki ajatukset sen suhteen, että saisimme sen joskus valmiiksi, tuntuivat harhakuvitelmilta. Ja jos me joskus *saisimmekin* sen valmiiksi, maahan avautuisi

1 Englanniksi ”will” (suom. huom.).

varmasti uusi kuilu, jota meidän täytyisi alkaa välittömästi täyttää. Mutta tuona kalseana syyskuisena aamuna me kuitenkin sekoitimme viimeisen sementtikasan, täytimme ämpärin ja ladoimme viimeisen tiiliskiven.

Isukki oli seisoskellut katsellen, kun nuo viimeiset tiiliskivet löysivät lopullisen paikkansa. Savuke kädessään hän seisoi vaiti ja ihaili meidän työskentelyämme. Harry ja minä ladoimme viimeisen tiiliskiven ja asetimme sen paikoilleen, ja sitten tuli hiljaisuus. Harry kohautti olkiaan – *Mitä sitten? Pitäisikö sitä hyppiä ja hurrata, oikein juhliä?* Astuimme varoen askeleen taaksepäin ja menimme seisomaan Isukin molemmille puolille.

Niin me kolme tarkastelimme perheemme uutta tiilimuuria.

Isukki nakkasi savukkeensa maahan, hieraisi sen saappaallaan sammuksiin, puhalsi ulos viimeisen henkosen ja laskematta hetkeksikään katsettaan muurista hän sanoi: ”Joo, älkää pojat enää *ikinä* sanoko minulle, että olisi olemassa jotain sellaista, mitä te *ette* pysty tekemään.”

Sitten hän asteli takaisin liikkeeseensä ja palasi työn pariin.

Y K S I

PELKO

Olen aina pitänyt itseäni pelkurina. Suurimpaan osaan lapsuusmuistoistani kuuluu se, että olen jollakin tavalla peloissani – pelkään muita lapsia, pelkään satuttavani tai nolaavani itseni, pelkään, että minua pidetään heikkona.

Mutta suurimmaksi osaksi minä pelkäsin isääni.

Kun olin yhdeksänvuotias, näin, miten isä löi äitiä niin kovaa toiselle puolelle päätä, että tämä tuupertui. Näin, miten äiti sylki verta. Tuo kyseinen hetki makuuhuoneessa on luultavasti määritelty enemmän kuin mikään muu koko elämäni aikana sitä, kuka minä tänä päivänä olen.

Kaikessa, mitä olen sen jälkeen tehnyt – kaikki palkinnot, kunnianosoitukset, parrasvalot ja huomion keskipisteessä oleminen – on ollut läsnä tarve pyytää äidiltäni anteeksi sitä, etten toiminut tuona päivänä mitenkään. Etten kyennyt tukemaan häntä sinä hetkenä. Etten kyennyt nousemaan isääni vastaan.

Että olin pelkuri.

Se, mikä on opittu tuntemaan nimellä ”Will Smith”, tuo avaruusolentoja lahtaava MC ja elämää suurempi leffatähti, on suurimmaksi osaksi silkkaa sepitettä – taiten rakennettu ja kultivoitu hahmo – joka on suunniteltu vain suojelemaan minua itseäni. Kätkemään minut maailmalta. Pitämään pelkuri piilossa.

Isäni oli minun sankarini.

Hänen nimensä oli Willard Carroll Smith, mutta me kutuimme häntä ”Isukiksi”.

Isukki syntyi ja varttui 1940-luvulla Pohjois-Philadelphian karuilla ja karskeilla kaduilla. Isukin isä, minun vaarini, omisti pienen kalakaupan. Hänen täytyi paiskia töitä joka päivä aamuneljästä aina yöhön asti. Isoäitini taas oli sairaanhoitaja ja teki usein yövuoroa sairaalassa. Tämän seurauksena isäni vietti suurimman osan lapsuudestaan yksin ja vailla valvontaa. Phillyn pohjoisen puolen kadut olivat omiaan kovettamaan kenet tahansa. Ihmisestä kiteytyi joko piinkova paskiainen, tai sitten tuo tienoo jauhoi hänet murskaksi. Isukki poltti tupakkaa jo yhdentoista iässä ja juopotteli, kun oli neljäntoista. Isä omaksui uhmakkaan ja päällekkäyvänsä asenteen, ja se määräitti häntä koko hänen loppuelämänsä ajan.

Kun hän oli neljäntoista vanha, isovanhempani, jotka olivat huolissaan siitä suunnasta, johon hänen elämänsä oli menossa, raapivat kasaan rahaa sen verran kuin kykenivät ja lähettivät hänet maatalousalan sisäoppilaitokseen Pennsylvaniaan, jossa lapsille opetettiin niin maanviljelyn perustekniikat kuin yleismiehen taidotkin. Se oli tiukka ja perinnetietoinen paikka, ja passittamalla hänet sinne he toivoivat hänen saavan elämänsä kaivattua rakennetta ja rotia.

Mutta kukaan ei voinut sanoa isälleni, mitä hänen kuuluisi tehdä. Jos ei ottanut lukuun sitä, että hän pakarsi joidenkin traktorinmoottoreiden kanssa, häntä eivät kiinnostaneet yhtään mitkään ”heinähattujen paskajutut”, kuten hän itse asian ilmaisi. Hän pinnasi tunneilta, poltti tupakkaa ja jatkoi juopottelemista.

Kuudentoista iässä isäni oli kypsytynyt tuohon kouluun ja oli valmis palaamaan kotiin. Niinpä hän päätti hankkia itselleen lähtöpassin. Hän alkoi häiriköidä tunneilla, jätti kaikki säännöt omaan arvoonsa ja vastusti ketä tahansa, joka edusti jonkinlaista auktoriteettia. Mutta kun koulun johto yritti lähettää hänet kotiin, isovanhempani kieltäytyivät ottamasta isää takaisin. ”Me maksoimme koko vuodesta”, he sanoivat. ”Teille

maksetaan hänen kanssaan pärjäämisestä, joten *pärjätäkää* hänen kanssaan.” Isukki oli jumissa.

Mutta Isukki oli pelimies – hän aikoi keksiä, miten päästä sieltä pois: seitsemäntenätoista syntymäpäivänään hän livahhti kampukselta, käveli kymmenkunta kilometriä lähimmälle värväystoimistolle ja astui Yhdysvaltain ilmavoimien palvelukseen. Se juuri oli Isukkia itseään – hän vastusti niin jääräpäisesti auktoriteetteja, että voidakseen kapinoida sekä vanhempiaan että koulua vastaan, hän hyppäsi mieluummin ojasta allikkoon, eli maatalousalan oppilaitoksesta Yhdysvaltain armeijan leipiin. Ja niin hän päätyi juuri sellaisen rakenteen ja rotin vaikutuspiiriin, jollaista isovanhempani olivat niin epätoivoisesti yrittäneet hänen elämäänsä iskostaa.

Mutta siinä kävikin niin, että Isukki *rakasti* sitä. Armeijan leivissä hän nimittäin löysi sen ihmistä muuttavan mahdin, joka järjestyksellä ja kurilla oli, ja hän alkoi palvoa noita kahta asiaa kuin ne olisivat jonkinlaisia suojakaiteita, jotka varjelsivat häntä itseään hänen pahimmilta puoliltaan. Herätys oli kello neljältä, joka aamu oli harjoituksia, koko päivän oli töitä ja koko illan opiskelua – hän oli löytänyt oman elämänsä ajo-kaistan. Hänelle selvisi, että hänellä oli parempikestokyky kuin kenelläkään muulla, ja siitä tuli hänen ylpeydenaiheensa. Se oli hänelle ominaisen uhmakkaan asenteen toinen puoli. Kukaan ei voisi pakottaa häntä jollakin pahuksen merkkitorvella, sillä hän *oli jo* noussut ylös.

Intohimoisen työmoraalinsa, rajattoman energisyytensä ja kiistämättömän älykkyytensä avulla Isukin olisi pitänyt saavuttaa nopeasti korkeampi sotilasarvo. Asiassa oli kuitenkin kaksi muttaa.

Hänellä oli ensinnäkin äkkipikainen luonne, ja oli kyseessä sitten ylempi upseeri tai ei, jos tämä oli väärässä, Isukki ei suostunut nielemään sitä. Toiseksi hän juopotteli. Voitte uskoa, että isäni oli yksi fiksuimmista tyypeistä, jonka olen ikinä tuntenut, mutta kun häntä pänni tai hän oli kännissä, hänestä tuli ääliö. Hän saattoi rikkoa omia sääntöjään, luopua omista tavoitteistaan ja tuhota kaiken ympärillään.

Noin kahden armeijavuoden jälkeen hänen itsetuhoinen juonteensa alkoi pilkottaa sen verhon rakosista, jonka kuri oli luonut hänen ympärilleen, ja niin se myös saattoi päätökseen hänen palvelusaikansa.

Yhtenä yönä hän ja hänen joukko-osastokaverinsa olivat syventyneet uhkapeliin (Isukki oli aika haka heittämään nop-paa). Hän kyni noilta sälleiltä lähes tuhat dollaria. Kun hän sitten oli tallettanut voitot arkkuunsa, hän lähti käymään ulko-na saadakseen vähän purtavaa, mutta palattuaan kanttiinista muut olivat nyysineet rahat takaisin itselleen. Isukki riipaisi tulistuksissaan raivoisat kännit, otti palveluspistoolinsa esiin ja alkoi räiskiä ympäri parakkia. Kukaan ei vahingoittunut, mutta tempaus riitti siihen, että ilmavoimat osoittivat hänelle ovea. Isukilla oli tuuria, kun hän ei joutunut sota-oikeuteen – sen sijaan he erottivat hänet, panivat bussiin ja ilmoittivat, että hänellä ei ollut enää takaisin tulemistä.

Tämä kyseinen jännite repi isääni eri suuntiin koko hänen elämänsä ajan – hän vaati sekä itseltään että ihmisiltä ympärillään periksi antamatonta täydellisyyttä, ja siltikin hän saattoi otettuaan liian monta naukkua polttaa sen kaiken maan tasalle.

Isukki muutti takaisin Phillyyn. Alati lannistumattomana hän otti pestin terästehtaalla samaan aikaan, kun hän kävi ilta-koulua. Hän opiskeli tekniikkaa ja osoitti kyvykkyytensä sekä sähköopin että kylmätekniikan alueilla. Yhtenä päivänä työpaikalla, sen jälkeen, kun Isukilta oli evätty palkankorotus jo kolmannen tai neljännen kerran hänen rotunsa vuoksi, hän yksinkertaisesti astui ovesta ulos eikä palannut enää koskaan. Hän tiesi, mistä kylmätekniikassa oli kyse, ja hän päätti perustaa oman yrityksen.

Isukki oli suurenmoinen. Kuten monet pojat, minäkin palvoin isääni, mutta hän myös pelotti minua. Hän oli elämäni kannalta yksi sen suurimmista siunauksista mutta samalla myös yksi suurimmista kipukohdistani.

Äitini tyttönimi on Carolyn Elaine Bright. Hän on Pittsburghin tyttöjä ja syntynyt ja varttunut Homewoodissa, joka on pääasiassa musta asuinalue kaupungin itäpuolella.

Äitini, joka tunnetaan myös nimellä ”Mami-Mami”, on kaunopuheinen ja hienostunut. Hän on pienikokoinen, ja hänellä on pitkät, aistikkaat pianonsoittajan sormet, jotka ovat mitoiltaan kuin tehdyt suurenmoiseen tulkintaan kappaleesta ”Für Elise”. Äiti oli aikoinaan Westinghousen lukion priimus sekä yksi ensimmäistä naisista, joka pääsi opiskelemaan Carnegie Mellon -yliopistoon. Mami-Mami saattoi usein sanoa, että tietämys oli ainoa asia maailmassa, jota kukaan ei voisi koskaan viedä sinulta pois. Eikä hän välittänytään kuin ainoastaan kolmesta asiasta, jotka olivat koulutus, koulutus ja koulutus.

Hän rakasti liikeasioita – pankki- ja rahoitustointia, kaupankäyntiä, sopimuksia. Mami-Mamilla oli aina omaa mammonaa.

Äitini elämä kulki hurjaa vauhtia eteenpäin, mikä oli tuohon aikaan tavallista. Hän meni ensimmäistä kertaa naimisiin kaksikymmenvuotiaana, sai tyttären ja päätyi avioeroon alle kolme vuotta myöhemmin. Kaksikymmentäviisivuotiaana ja elämässä eteenpäin pyristelevänä yksinhuoltajana hän oli luultavasti yksi korkeimmalle koulutetuista afrikkalaisamerikkalaisista koko Pittsburghissa, ja siltikin hän joutui tekemään sellaisia töitä, jotka olivat alta riman verrattuna siihen, mihin hän todella pystyi. Hän tunsi olevansa nalkissa ja kaipasi itselleen parempia mahdollisuuksia, ja niin hän pakkasi vauvan mukaansa ja muutti asumaan äitinsä – isoäitini Gigin – luokse Philadelphiaan.

Vanhempani tapasivat kesällä 1964. Mami-Mami työskenteli tuolloin notaarina Phillyn Fidelity-pankissa. Hän oli lähdössä joidenkin tyttökaveriensa kanssa kemuihin, ja yksi heistä sanoi, että hänen oli *pakko* tavata yksi tyyppi. Tyypin nimi oli Will Smith.

Mami-Mami on monessa mielessä isäni täysi vastakohta. Siinä missä Isukki oli hillitön ja puoleensavetävä huomion keskipiste, Mami-Mami on rauhallinen ja pidättyväinen – ei

kuitenkaan siksi, että hän olisi ujo saati peloissaan, vaan koska hän ”puhuu vain, jos se on hiljaisuutta arvokkaampaa”. Hän rakastaa sanoja ja valitsee ne aina tarkoin – ja hänen puheensa on akateemisen hienostunutta. Isukki sitä vastoin oli äänekäs ja papatti slangia 1950-luvun Pohjois-Phillyn tyyliin. Isäni rakasti viljellä mitä runollisimpia räävittömyyksiä – kuulin kerran, kun hän sanoi erään miehen olevan ”likainen, kyrpää lutkuttava, kelvoton, kapinen possunnussija.”

Mami-Mami ei käytä voimasanoja.

Tässä kohdassa on tärkeä huomauttaa, että tuohon aikaan Isukki oli *äijä*. Liki 190-senttinen, terävä, hyvännäköinen ja ylpeä paloautonpunaisen avomallisen Pontiacin omistaja. Hän oli hauska, hän osasi laulaa, hän osasi soittaa kitaraa. Hän osasi *vangita* ihmiset vetovoimallaan – hän oli aina bileiden keskipisteenä, drinkki toisessa kädessä ja savuke toisessa, ja mestarillinen tarinaniskijä, joka sai koko huoneen hyrräämään.

Kun Mami-Mami näki Isukin ensimmäistä kertaa, tämä toi hänen mieleensä pitkäksi venähtäneen Marvin Gayen. Isukki oli fiksu ja ymmärsi ihmisluonnon päälle. Hän pystyi puhumaan itsensä mihin tahansa pirskeisiin, hankkimaan ilmaiset drinksut sekä pöydän parhaalta paikalta. Isukki tiesi, miten näyttää ulospäin siltä, että hommat ovat hanskassa ja kaikki käy parhain päin. Ja se herätti äidissä turvallisuudentunnetta.

Äitini muistikuvat heidän ensimmäisistä yhdessä viettämistään päivistä ovat yksi sumea kollaasi erilaisista ravintoiloista ja yökerhoista, joita sitoo yhteen vitsien ja naurujen jatkumo. Mami-Mami ei ollut käsittävä, miten hauska tyyppi isä oli, mutta kaikkein tärkeintä hänelle oli, että tämä oli kunnianhimoinen. Isällä oli oma yritys. Hänellä oli alaisia. Hän halusi työskennellä valkoisilla asuinalueilla niin, että valkoiset tekisivät töitä *hänelle*.

Isukilla oli pääsy kulusseihin.

Isäni ei ollut tottunut kanssakäymisiin sellaisten naisten kanssa, joilla oli niin isot meriitit koulutuksen saralla kuin äidillääni – *Voit veljet, tämä pimuhan on terävä*, hän ajatteli.

Siinä missä Mami-Mami oli *kirjanoppinut*, Isukki oli *kujanoppinut*.

Vanhemmillani oli myös paljon yhteistä. Heillä molemmilla oli intohimo musiikkia kohtaan. He rakastivat jatsia, bluesia ja myöhemmin myös funkia ja R&B:tä. He saivat elää Motownin kultakaudella ja kävivät usein yhdessä tanssimassa erilaisissa hämyisissä kellaripirskeissä ja jazzklubeilla.

Tämän lisäksi oli myös joitakin kummallisia yhtäläisyyksiä – sellaisia juttuja, jotka säväyttävät ja saavat ajattelemaan, että *tämän täytyy olla osa Luojan suurta suunnitelmaa*. Molempien vanhempieni äidit olivat sairaanhoitajia, jotka tekivät yövuoroja (toisen nimi oli Helen, toinen oli Ellen). Molemmilla vanhemmillani oli takanaan lyhyt avioliitto vähän yli parikymppisinä, ja heillä molemmilla oli tytär. Ja ehkäpä kaikkein kummallisoin sattuma oli, että he olivat molemmat antaneet tyttärilleen nimen Pam.

Vanhempani astuivat avioon pienimuotoisessa vihkitilaisuudessa Niagaran putouksilla vuonna 1966. Pian sen jälkeen Isukki muutti isoäitini Gigin taloon, jonka osoite oli Pohjoinen 54. katu Länsi-Philadelphiassa. Ja vain vähän sen jälkeen he tajusivat yhdistää toisistaan hyvin paljon poikkeavat vahvuutensa ja kykynsä, ja heistä muodostui mitä tehokkain tiimi. Mami-Mami otti hoitaakseen Isukin toimistotyöt: sopimukset, verotuksen, kirjanpidon ja lupa-asiat. Ja Isukki sai tehdä sitä, minkä hän parhaiten osasi, eli paiskia töitä ja tienata rahaa.

Molemmilla vanhemmillani oli myöhemmin tapana puhua lämpimästi noista varhaisista vuosista. He olivat nuoria, rakastuneita, kunnianhimoisia, ja he etenivät elämässä.

Minun koko nimeni on Willard Carroll Smith II – eli *ei* mikään Nuorempi. Isukilla oli aina tapana ojentaa ihmisiä: ”Hei! Hän ei ole mikään vitun Nuorempi.” Hän koki, että minun kutsumiseni termillä ”Nuorempi” halvensi meitä molempia.

Synnyin 25. päivä syyskuuta vuonna 1968. Äitini mukaan siitä hetkestä lähtien, kun tulin maailmaan, minulla oli jo

puheripuli. Olin aina hymyilemässä, pieksemässä suuta ja höpöttämässä – tyytyväinen, kunhan vain sain pitää ääntä.

Gigi työskenteli yövuorossa Jeffersonin sairaalassa Philadelphian keskustassa, joten hän hoiti minua aamuisin, kun vanhempani olivat töissä. Hänen talossaan oli valtava porstua, ja siitä tuli minulle eturivin paikka sille näytelmälle, joka oli käynnissä Pohjoisella 54. kadulla, sekä oma estradini, jolla sain ottaa osaa tuohon teatteriin. Hän asetti minut porstualle ja katseli, kun minä lörpöttelin kenen tahansa kanssa, joka sattui kulkemaan ohi. Jo sen ikäisenä minä rakastin sitä, että minulla oli yleisöä.

Pikkusisarukseni Harry ja Ellen syntyivät kaksosina 5. päivä toukokuuta vuonna 1971. Ja kun mukaan laskee Mami-Mamin tyttären Pamin, oli meitä saman katon alla kuusi henkeä.

Kaikeksi onneksi Isukissa asui yhä Pohjois-Phillyläisen yksityisyrittäjän henki, eikä se osoittanut heikkenemisen merkkejä. Hän oli siirtynyt jääkaappilaitteiden korjaamisesta asentamaan kylmälaitteita ja pakastinarkkuja valintamyymälöihin. Liiketoimet olivat lyömässä leiviksi – hän oli laajentamassa bisneksiä Phillyn ulkopuolelle sen ympärillä oleviin esikaupunkeihin. Hän alkoi rakentaa kokonaista rekka-armeijaa ja pestasi joukon jäähdytys- ja sähkötekniikan ammattilaisia. Lisäksi hän vuokrasi pienen rakennuksen toimiansa päämajaksi.

Isukilla oli aina jokin rauta kuumana. Muistan yhden erityisen kalsean talven, jolloin rahat olivat tiukassa ja hän perehtyi korjaamaan kerosiinilla toimivia lämmittimiä. Ne olivat siihen aikaan kovassa huudossa Phillyssä. Hän jakoi kourallisen lentolehtisiä, ja ihmiset alkoivat rahdata hänelle rikki menneitä lämmittimiään. Isukki järkeili, että kun hän olisi korjannut lämmittimen, hänen pitäisi ”testata” sitä muutaman päivän ajan voidakseen olla varma, että se toimii. Hänellä oli koko ajan päällä kymmenen tai kaksitoista kerosiinilla toimivaa lämmitintä, jotta hän voisi ”testata työn laatua”. Moinen määrä niitä apparatteja kykeni helposti lämmittämään Länsi-

Philadelphiassa sijaitsevan rivitaloasunnon, oli talvi miten kylmä tahansa. Ja niin Isukki sanoi kaasusopimuksemme irti ja piti perheensä lämpimänä ja lokoisana koko talven ajan, *ja nettosi siitä rahaa.*

Siinä vaiheessa, kun minä olin kahden vuoden ikäinen, Isukki oli vakiinnuttanut firmansa aseman sen verran hyvin, että hän saattoi ostaa talon noin puolentoista kilometrin päästä Gigistä. Uusi paikka sijaitsi keskiluokkaisella Länsi-Philadelphian asuinalueella nimeltä Wynnefield.

Vartuin osoitteessa 5943 Woodcrest Avenue, joka oli puiden reunustama katu ja jolla oli kolmekymmentä harmaanpunaista tiilirakenteista rivitaloasuntoa, jotka olivat kaikki kiinni toisisaan. Talojen läheisyys ruokki voimakasta yhteenkuuluvuutta. (Se merkitsi myös sitä, että jos naapurilla oli torakoita, oli niitä myös itsellä.) Kaikki tunsivat kaikki. Se oli nuorelle mustalle perheelle 1970-luvulla niin lähellä amerikkalaisen unelman toteutumista kuin mahdollista.

Kadun toisella puolella oli Beeberin yläkoulu ja sen majesteetillinen, betoninen pelikenttä. Siellä pelattiin koripalloa ja baseballia, tytöt hyppäsivät narua kahdella nuoralla, isot pojat nyrkkeilivät puolileikillään. Ja sillä sekunnilla, kun viisari osoitti hellelukemaa, palopostit aukesivat. Naapurustomme oli täynnä lapsia, ja me olimme aina ulkona leikkimässä. Sadan metrin säteellä kodistamme asui melkein neljäkymmentä minun ikäistäni lasta. Stacey, David, Reecie, Cheri, Michael, Teddy, Shawn, Omarr ja niin edelleen – eikä tässä ole mukana edes heidän sisaruksiaan tai lapsia muista kortteleista. (Stacey Brooks on minun vanhin kaverini. Me tapasimme sinä samana päivänä, kun perheeni muutti Woodcrestiin. Minä olin kaksi-voituas, ja hän oli täyttänyt kolme. Äitimme työnsivät lastenrattaamme toisiaan vasten ja esittelivät meidät toisillemme. Siinä vaiheessa, kun olin seitsemänvoituas, olin rakastunut häneen. Mutta hän oli lyönyt silmänsä David Brandoniin, joka oli jo yhdeksänvoituas.)

Se oli mahtavaa aikaa, ja ihmiset selvästikin harrastivat seksiä... ja paljon.

9 789523 768765

ISBN 978-952-376-876-5

kl 99,1

www.bazarkustannus.fi